

גירא ארדינסט
רמי בן נתן (קליינברגר)
אורי נוי
ניר אמודאי
יאב דנקר*
רועי קנר*
רן שפרינצק
מרים קליינברגר-אתר
הדס בקל
ויוה גייר
מיכל רוטשילד*
דפנה פוקס
נועה גבע
נעמה לוי
תומר ויסמן*
ערן וינר
נדב אולגן
אבי סתיו
שרון אלסטר
אביבית סוסיס
נטע ברומברג
אפרת רפאלי
יעל לבין
טל מזוריק
רותם ידידיה
נעמה ארליך
ירון כהן*
יעל בן יאיר
אריק ברנאייזן
אלעד ארליך
נתנאל דויטש
עמיחי פרי
מודי שרפסקי
גיל לבקוביץ'
יונתן בר אוריין
אלישבע חסון הרשקוביץ'
חן נאמן
אפרת רוזנר
טלי מרז
הגר קמחי
גל רוב
ענת שקד
אפרת ציבולסקי
הילה גפני
נועה בר
דניאל הניס נוימן
צבי איצקוביץ'
ניר מולכו
הדס ארנברג
אילן לישנר
יעל גרשון גוברניק
ליאור שוט
חי יפרח
יהודית מעין פינטוב
אור אלקון
אלירן טל
מאירה עדר
רון קורמוס
אלמוג גיל-אור
אביב אבנון
אורטל בן אהרון
שירה ירום

יועץ מיוחד
חי ברוך

*חבר גם בלשכת עוה"ד
במדינת ניו יורק

12 באוגוסט, 2015

הנדון: קביעת תעריפים לשירותי ניהול מערכת החשמל (תעריפים מערכתיים)

ביום 6.8.2015 התפרסמה החלטת מליאת הרשות לשירותים ציבוריים – חשמל ("הרשות"), (החלטה מס' 4, משיבה 471) שעניינה "קביעת תעריפים לשירותי ניהול של מערכת החשמל (תעריפים מערכתיים)" ("ההחלטה").

במסגרת ההחלטה, ובהמשך לשימוע להחלטה מיום 28.7.2014 ("השימוע להחלטה"), קובעת הרשות את העלויות המוכרות לשירותי ניהול המערכת המסופקים על ידי מנהל המערכת (אשר בסה"כ עומדות על סך של 3,242 מל"ח לשנת 2015) ואת התעריפים לשירותי ניהול המערכת (הנגזרים מעלות זו) ("תעריפי ניהול מערכת").

יודגש, כי תעריפי ניהול המערכת שנקבעו במסגרת ההחלטה גבוהים במרבית המש"בים ביחס לתעריפים שהוצגו במסגרת השימוע להחלטה.

על פי האמור בהחלטה, חובת תשלום התעריפים כפי שנקבעו בהחלטה תחול על (1) חח"י; (2) מספקים אשר רוכשים חשמל מיצרני חשמל פרטים ומוכרים חשמל לצרכנים (או לסוגי צרכנים); (3) וכן על יצרנים עצמיים, לרבות מי שמייצר חשמל לצריכה עצמית ואינו מוכרו לאחר, בהספק שאינו עולה על 5 מגוואט.

[קישור להחלטה](#)

להלן תובא סקירה של עיקרי ההחלטה: ייסקרו השירותים העיקריים המסופקים על ידי מנהל המערכת בגינם ישולמו תעריפי ניהול מערכת; תסקרנה העלויות המוכרות לניהול המערכת לשנת 2015; וכן יפורטו תעריפי ניהול המערכת שנקבעו בהחלטה.

סקירה זו ניתנת כשירות ללקוחותינו, האמור בה אינו מהווה משום חוות דעת, ייעוץ משפטי, המלצה או הצעה לפעול בדרך כלשהי. ארדינסט, בן נתן ושות', עורכי דין אינם נושאים באחריות כלשהי לנכונותם ודיוקם של הסקירה ופרטיה, ולא יישאו בשום מקרה באחריות לנזק מכל סוג ומין, שייגרם בגין השימוש במידע הכלול בסקירה זו.

בברכה,

נדב אולגן, עו"ד מאירה עדר, עו"ד

ארדינסט, בן נתן ושות', עורכי דין

שירותי ניהול מערכת החשמל והעלויות המוכרות לניהול המערכת (לשנת 2015)

1. ההחלטה מתמקדת בארבעה שירותים עיקריים המסופקים על ידי מנהל המערכת:¹

1.1 שירותים לאיזון המערכת

1.1.1 **אופי השירותים** – התמודדות ב**טווח המידי** עם שינויים פתאומיים ולא מתוכננים בביקוש לחשמל מחד, ובהיצע החשמל המיוצר במשק מאידך.

1.1.2 **רכיבי השירותים ועלותם** –

1.1.2.1 **רזרבה סובבת** – הפעלה בעומס חלקי של מספר יחידות ייצור המסונכרנות לרשת החשמל, ומסוגלות להגיב באופן מידי להוראות מנהל המערכת, ולהגדיל את תפוקתן בהתאם. **עלויות סעיף זה עומדות על סך של 267 מלש"ח**;

1.1.2.2 **הפעלת מתקני אגירה שאובה** – על פי האמור בהחלטה, תחנת אגירה שאובה ראשונה עתידה להיכנס לפעילות לכל המוקדם בשנת 2019, ועד לכניסתה לא **צפויות עלויות תחת סעיף זה**;

1.1.2.3 **הסדרים לניהול מחסור** (כגון הסדרי השלת תדר, הסדר השלה מרצון וכד') – **עלויות סעיף זה עומדות על סך של 83 מלש"ח**.

סך כל העלויות המוכרות לשירותי איזון המערכת הוא 350 מלש"ח.

1.2 שירותי גיבוי להספק עודף מעבר לשיא הביקוש השנתי

1.2.1 **אופי השירותים** – הבטחת שווי משקל כלכלי במשק החשמל, מזעור ככל הניתן של אי ודאות מצד שוק ייצור החשמל, וכן הבטחת גיבוי למתקני ייצור חשמל במועדי התחזוקה המתוכננת שלהם.

1.2.2 **רכיבי השירותים ועלותם** –

1.2.2.1 **גיבוי באמצעות יחידות ייצור קיימות** המספקות את צרכי המערכת, כאשר ישנם עודפי ביקוש. **סך כל עלויות שירותי הגיבוי עומד על 324 מלש"ח**.²

בהחלטה הובהר, כי ההספק הנדרש לשירותי הגיבוי עומד על ההפרש בין סך ההספק המותקן במשק בשנה מסוימת, לבין שיא הביקוש השנתי. **בעוד שההספק המותקן הרלוונטי הוא ההספק**

¹ יצוין, שהשירותים המפורטים בהחלטה תואמים את השירותים אשר פורטו במסגרת השימוע להחלטה, למעט "שירותים המסופקים לתחנות כוח על בסיס יחידתי" (כדוגמת שירותי יכולת התנעה שחורה), אשר נכללו במסגרת השימוע ולא נכללו במסגרת החלטה זו.
² יש לציין כי במסגרת הביאורים להחלטה הובהר, כי ככל שסך הספק הגיבוי יגדל, כך גם יגדלו העלויות המערכתיות לכלל המספקים; בנספח ד' להחלטה, פרטה הרשות את יחידות הייצור שישמשו לגיבוי בשנים 2013-2015.

בפועל בכל נקודת זמן במהלך השנה – הביקוש הוא קשיח, ונמדד על פי שיא הביקוש באותה שנה.³

1.3 הסדרים נלווים במשק החשמל

1.3.1 **אופי השירותים** – הסדרים משקיים אשר אינם מופעלים בהכרח משיקולים טכנו כלכליים של ניהול המערכת (כדוגמת אנרגיות מתחדשות, תעריף חברתי וכדו').

1.3.2 **רכיבי השירותים ועלותם** –

1.3.2.1 חובת רכישה של זמינות משתנה (בשעות בהן מנהל המערכת לא משתמש בזמינות זו לייצור/גיבוי) – עלויות עודפות העומדת על סך של 200 מלש"ח ;

1.3.2.2 חובות רכישה של אנרגיה מתחדשת ואנרגיה המיוצרת במתקני קוגנרציה – עלויות עודפות העומדות על סך של 1,315 מלש"ח ;

1.3.2.3 חובת גיוון דלקים באמצעות תחנות פחמיות – במסגרת ההחלטה הרשות הבהירה כי עד להשלמת התקנת מתקנים להפחתת פליטות בתחנות הפחמיות, לא תהיה תוספת עלות תחת סעיף זה ;

1.3.2.4 עלויות דלקים שונות – עלויות דלקים עודפות הנגרמות בשל מחסור בגז טבעי, שימוש בגז טבעי נוזלי (LNG), ושינוי סדר העמסת יחידות ייצור בשל אילוצים סביבתיים, ועומדות על סך של 315 מלש"ח ;

1.3.2.5 מחויבות מנהל המערכת לבצע בדיקות תקופתיות של יכולת ייצור בדלק משני – תוספת עלות העומדת על סך של 146 מלש"ח ;

1.3.2.6 בדיקות קבלה ליחידות ייצור – תוספת עלות העומדת על סך של 186 מלש"ח ;

1.3.2.7 תעריף חברתי – תוספת עלות הנובעת ממתן הנחה לצרכנים נזקקים העומדת על סך של 247 מלש"ח.

סך כל העלויות המוכרות להסדרים הנלווים הוא 2,409 מלש"ח.⁴

³ יש לציין, כי על פי נספח ג' להחלטה, שיא ביקוש משקי בשנת 2015 עומד נכון ליום פרסום ההחלטה על 12,800 מגוואט, וסך ההספק הנקוב במשק (במגוואט) עמד על 15,475 בחודשים ינואר - יוני; 15,892 בחודשים יולי - אוגוסט; עתיד לעמוד על 16,309 בחודש ספטמבר; 16,488 בחודשים אוקטובר - נובמבר; ו-16,678 בחודש דצמבר.

⁴ יש לציין כי על פי האמור בהחלטה סך כל העלויות להסדרים הנלווים עומד על 2,408 מלש"ח, אך ככל הנראה מדובר בטעות סופר.

- 1.4 "עלויות אדמיניסטרטיביות" (Internal costs)
- 1.4.1 **אופי השירותים** – הפעלת המנגנון המנהלי של ניהול המערכת, לרבות עלויות כוח אדם.
- 1.4.2 **רכיבי השירותים ועלותם** – עלויות אלו הוכרו בהחלטת רשות מיום 13.5.2013 (החלטה מס' 4 משיבה 401, "ההחלטה מיום 13.5.2013"). **סך העלויות האדמיניסטרטיביות המוכרות עומד על 160 מלש"ח.**
- 1.4.3 ההחלטה הנוכחית קובעת, כי בהתאם לקבוע בסעיפים 6 ו-11 להחלטה מיום 13.5.2013, רכיב העלויות האדמיניסטרטיביות יוותר זמני, עד להשלמת בקרת עלויות ניהול המערכת על ידי הרשות.
- 1.4.4 בנוסף, בהחלטה הובהר שבהתאם להוראות סעיף 9 להחלטה מיום 13.5.2013, תנאי להכרה בעלויות ניהול המערכת הוא דיווח מנהל המערכת על הכנסות והוצאות שירותי ניהול המערכת, כקבוע בהחלטה.
2. **על פי ההחלטה, סך כל העלויות המוכרות בגין מכלול שירותי ניהול המערכת עומד על 3,242 מלש"ח לשנת 2015, כאשר סך של 1,438 מלש"ח היה משויך לתעריף מקטע הייצור לפני השיוך לתעריפי ניהול המערכת, וסך של 1,804 מלש"ח היה משויך למקטעים אחרים.⁵**
3. הכרה בעלויות תעריף שירותי ניהול המערכת לצרכני חח"י
- 3.1 בעקבות ההחלטה, יעודכנו התעריפים לצרכני חברת החשמל לישראל בע"מ ("חח"י"), כך שלצורך קביעת התעריף לצרכן (המורכב מתעריפי ייצור, הולכה, חלוקה ואספקה) – יופחתו התשלומים המועברים מהמספקים בגין שירותי ניהול המערכת, ביחס לכל מקטע, ויתווסף אליהם תעריף ניהול המערכת.
- 3.2 התעריף לצרכני חח"י יתבסס על תעריף הייצור, תעריף ניהול המערכת ותעריפי הרשת, על פי חלקה היחסי של חח"י במשק, וישתקף במחירי התעו"ז.
- 3.3 **על פי הביאורים להחלטה, תעריף ניהול המערכת כפי שנקבע בהחלטה, מבטא החזר כספי לצרכני חח"י המוערך בשיעור של כ-1.5%, לשנת 2014. החזר זה יופחת מתעריף החשמל הנוכחי של צרכני חח"י.**

⁵ עלויות הסדרים לניהול מחסור ועלויות בגין חובת רכישת אנרגיה היו משויכות למקטע ההולכה, ועלויות התעריף החברתי היו משויכות למקטע הצרכנים.

לוח תעריפים לשירותי ניהול מערכת החשמל

4. להלן מוצגים לוחות תעריפי ניהול המערכת כפי שנקבעו בשימוע להחלטה וכפי שנקבעו בהחלטה הנוכחית, על פי חלוקה לארבעת השירותים העיקריים המסופקים על ידי מנהל המערכת:

תעריפי ניהול המערכת על פי השימוע						
עונה	מש"ב	עלויות אדמיניסטיביות	גיבוי	איזון המערכת	שירותים נילווים	סה"כ
חורף	שפל	לא נכלל בלוח התעריף	1.37	0.17	2.65	4.19
	גבע		2.34	0.17	2.65	5.15
	פסגה		3.82	0.17	2.65	6.63
מעבר	שפל		1.22	0.17	2.65	4.04
	גבע		1.47	0.17	2.65	4.28
	פסגה		1.79	0.17	2.65	4.60
קיץ	שפל		1.21	0.17	2.65	4.03
	גבע		1.75	0.17	2.65	4.57
תעריף משוקלל	פסגה		3.99	0.17	2.65	6.80
			0	0.35	2.65	4.56
תעריפי ניהול המערכת על פי ההחלטה						
עונה	מש"ב	עלויות אדמיניסטיביות	גיבוי	איזון המערכת	שירותים נילווים	סה"כ
חורף	שפל	0.27	0.40	0.58	4.01	5.26
	גבע		0.77	0.58	4.01	5.63
	פסגה		1.35	0.58	4.01	6.21
מעבר	שפל		0.34	0.58	4.01	5.20
	גבע		0.43	0.58	4.01	5.30
	פסגה		0.56	0.58	4.01	5.42
קיץ	שפל		0.34	0.58	4.01	5.20
	גבע		0.54	0.58	4.01	5.41
תעריף משוקלל	פסגה		1.41	0.58	4.01	6.27
			0.27	0.58	4.01	5.40

5. בטבלה להלן, מוצגים ההפרשים בין התעריפים שנקבעו במסגרת השימוע להחלטה, לבין התעריפים שנקבעו בהחלטה:

עונה	מש"ב	עלויות אדמיניסטיביות	גיבוי	איזון המערכת	שירותים נילווים	סה"כ
חורף	שפל	0.27	-0.97	0.41	1.36	1.07
	גבע		-1.57	0.41	1.36	0.48
	פסגה		-2.47	0.41	1.36	-0.42
מעבר	שפל		-0.88	0.41	1.36	1.16
	גבע		-1.04	0.41	1.36	1.02
	פסגה		-1.23	0.41	1.36	0.82
קיץ	שפל		-0.87	0.41	1.36	1.17
	גבע		-1.21	0.41	1.36	0.84
תעריף משוקלל	פסגה		-2.58	0.41	1.36	-0.53
			0.27	0.23	0.37	0.84

6. כפי שניתן לראות, במסגרת ההחלטה הופחתו תעריפי שירותי הגיבוי ביחס לכל המש"בים; יחד עם זאת, חלה עלייה הן בתעריפי איזון המערכת והן בעלויות השירותים הנלווים; נוספה העלות האדמיניסטרטיבית לתעריף ניהול המערכת – ובסה"כ, חלה עלייה בתעריפי ניהול המערכת ביחס לתעריפים שנקבעו בשימוע להחלטה – למעט במש"ב פסגה בעונות הקיץ והחורף.
7. יש לציין כי במסגרת השימוע להחלטה הובהר, כי הרשות לא כללה בתעריף המשוקלל את העלויות האדמיניסטרטיביות, וזאת מכיוון שמנהל המערכת לא עמד בחובות הדיווח המוטלת עליו על פי הוראות סעיף 9 להחלטה מיום 13.5.2013. ואולם, עלויות אלו נכללו במסגרת לוח התעריפים שפורסם בהחלטה הנוכחית, ולא ברור האם הדבר נעשה משום שמנהל המערכת השלים את חובות הדיווח כאמור.
8. על פי ההחלטה, אחת לשנה, במועד העדכון השנתי, יעודכנו העלויות המוכרות של כלל שירותי ניהול המערכת, בהתאם למתודולוגיה הבאה: העלויות ביחס לשנה שחלפה יעודכנו בהתאם לנתונים ולפרמטרים שחלו בפועל באותה שנה (הכוללים, בין היתר, ביקוש לחשמל, מחירי דלקים וכמויות גז). היצע יחידות הייצור וזמינותן ייקבעו על פי ערכים נורמטיביים; העלויות ביחס לשנה השוטפת יעודכנו על סמך תחזיות.
9. ככל שבמועד העדכון השנתי יתגלה פער בין העלויות החזויות לבין העלויות בפועל ביחס לשנה שחלפה – הוא יוחזר למנהל המערכת או למספקים, לפי העניין.⁶

תחולה

10. על פי ההחלטה, תעריפי ניהול המערכת יושתו על – (1) חח"י; (2) מספקים, אשר רוכשים חשמל מיצרני חשמל פרטים ומוכרים חשמל לצרכנים או לסוגי צרכנים; (3) יצרנים עצמיים לרבות מי שמייצר חשמל לצריכה עצמית ואינו מוכרו לאחר, בהספק שאינו עולה על 5 מגוואט.
- יש להדגיש כי על פי ההחלטה, היא לא תחול על צרכנים שהצטרפו להסדרת 'מונה נטו',⁷ אשר לגביהם, חובת התשלום בגין שירותי ניהול המערכת תיקבע בהחלטה נפרדת.
11. בנוסף, ההחלטה קובעת שיצרן עצמי, שאין במתקנו מערכת למדידת אנרגיה, יוכל לבחור בין התקנת מערכת כאמור, לבין חיובו על פי צריכה שעתית, שתחושב לפי הספק מתקן הייצור שלו כפול מקדם עומס השווה ל-0.8.
12. **בהתאם להחלטה מיום 13.5.2013, תעריפי ניהול המערכת יוחלו החל מיום 1.6.2013.**⁸ יצרן פרטי שהחל לפעול קודם לקבלת החלטה זו, ישלם 90% מהתעריף המערכתי השנתי, בגין כל קווי"ש שסיפק החל מיום 1.6.2013 ועד למועד החלטה זו.

⁶ פער העלויות יוחזר באמצעות מנגנון "פיצוי בגין אי עדכון רציף של התעריף" שנקבע בהחלטה בעניין בסיס תעריף הייצור מפברואר 2010.

⁷ נקבעה בהחלטת רשות מיום 25.12.2012 (החלטה מס' 10 מיישיבה 389) והחלטת רשות מיום 20.6.2015 (החלטה מס' 2 מיישיבה 460).

⁸ יש לציין שעל פי ההחלטה מיום 13.5.2013, תחולת תעריפי הגיבוי והשירותים הנלווים תהיה בהתאם להחלטה מיום 6.5.2013, במסגרתה נקבע שמועד התחולה כאמור יהיה מיום 1.6.2013.

יש לציין שבעוד שההחלטה מיום 13.5.2013 אכן קבעה שתעריפי הצריכה של צרכני חח"י וכן התעריף הזמני ביחס לצריכה של צרכני מספקים אחרים יחולו מיום 1.6.2013 – הרי שביחס ליצרן עצמי, ההחלטה קבעה כי התעריף הזמני יחול על כל קווט"ש נצרך החל מיום 1.1.2014. שאלה בעניין זה הופנתה על ידינו לגורמים הרלוונטים ברשות.

בנוסף, במסגרת השימוע להחלטה, קבעה הרשות תקופת הסתגלות החל מיום 1.6.2013 ועד ליום 31.12.2014, לגביה יחולו תעריפי ניהול המערכת בשיעור של 60% בלבד, ורק החל מיום 1.1.2015 יחולו התעריפים במלוא עלותם. ההחלטה הנוכחית לא קובעת תשלום מדורג (למעט לגבי יצרן פרטי שהחל לפעול קודם להחלטה, כאמור לעיל).

13. בנוסף, ההחלטה קובעת כי בסיס התעריף (כולל מתודולוגיית החישוב על פי נספח א' להחלטה) יהיה בתוקף (לכל הפחות) עד לשנת 2018 או עד להפרדת מנהל המערכת מחח"י, לפי המוקדם מביניהם – וימשיך להיות בתוקף גם לאחר מועדים אלו, עד שתתקבל החלטת רשות המעדכנת את בסיס התעריף כאמור.

כללי (אך חשוב)

14. יש לציין, כי במסגרת ההחלטה הובהר, כי על סמך טענות הציבור, הרשות החליטה למחוק את ביאור 10 לשימוע להחלטה – לפיו, הפרדת העלויות המערכתיות מתוך רכיב הייצור לא תשפיע על עלות הייצור המשמשת לחישוב הצמדת מחירי הגז ליצרני חשמל פרטיים.

לכך אמורה להיות השפעה רבה על מנגנון ההצמדה בהסכמי הגז של היח"פים ועל מחיר הגז אותו הם רוכשים.

15. לפי האמור בביאורים להחלטה, הסדרי ההתחשבנות התעריפית בגין סטיות בין ההספק עליו התקשר בעל רישיון הספקה פרטי בעסקאות עם צרכנים פרטיים לבין שיא הביקוש של הצרכנים בפועל באותו חודש, ייערך בהתאם להחלטת הרשות מיום 10.12.2014 (מס' 1, מישיבה 445). בהחלטה האמורה נקבעה ההסדרה שתחול על מתקני יצור עתידיים, ולא ברור האם כוונת הרשות הייתה שהיא תחול גם על יצרנים קיימים, ואם כן – מה היחס בין הוראותיה לבין הוראות אמות מידה 59.

16. בנספח ה' להחלטה צירפה הרשות הערכה ביחס לחובות המספקים הפרטיים לצרכני חח"י, בגין תשלום רטרואקטיבי של תעריפי ניהול המערכת בשיעור של 90%, לתקופה שבין 1.6.2013-30.6.2015.